

Innst. 263 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:41 S (2016–2017)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Odd Omland, Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Helga Pedersen, Torstein Tvedt Solberg, Kjell-Idar Juvik, Kåre Simensen, Anna Ljunggren og Martin Henriksen om et nytt krafttak for mineralnæringen – BERIKTIGET

Til Stortinget

1. Sammendrag

Norge har store geologiske ressurser. Disse har vært en bærebjelke i økonomi, sysselsetting og teknologisk utvikling gjennom mange år. I fremtiden blir det avgjørende å få tilgang til viktige mineralressurser for å utvikle ny industri. Derfor må man raskt få kartlagt hvilke ressurser som finnes, og hvordan disse kan utvikles og utvinnes på en bærekraftig måte. Norges geologiske undersøkelse (NGU) beregner at påviste og antatte ressurser i bakken representerer verdier for 2 500 mrd. kroner, og ifølge NHO representerer dette en bearbeidingsverdi på 8 000 mrd. kroner. Forekomstene er spredt, og mineralnæringen gir derfor, og kan gi, arbeidsplasser over hele landet.

Det er etter forslagsstillernes mening på tide med et nytt krafttak for mineralnæringen, for økt verdiskaping og for arbeidsplasser i hele landet.

Forslagsstillerne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«1. Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et nytt krafttak for mineralnæringen, som adresserer følgende elementer:

- En evaluering av mineralloven.

- En plan for å fullføre kartleggingen av mineralforekomster, i det minste i tråd med målsettingen fra mineralstrategien om at 75 pst. av landet skal kartlegges med avansert utstyr.
  - Konkrete tiltak for å styrke forutsigbarheten i saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden.
  - Styrking av forvaltningen for å ivareta miljøkrav, samiske rettigheter og veiledning av kommunene.
  - Tiltak for forskning og utvikling (FoU) for redusert miljøavtrykk
  - En strategi for økt utnyttelse og bearbeiding av mineraler i Norge
  - En gjennomgang av dagens situasjon og fremming av nødvendige tiltak for å styrke rekruttering og utdanning til næringen.
  - En strategi for strengere internasjonale miljøkrav til utvinning av mineralressurser.
2. Stortinget ber regjeringen iverksette en 21-prosess for en samordnet FoU-strategi mellom myndigheter, næring og forskning.»

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Laila Davidsen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag

Fylkesnes, viser til at mineralnæringen konkurrerer i krevende og dynamiske globale markeder. En effektiv og kompetent mineralnæring er et konkurransefortrinn som vi må utnytte. Komiteen peker på at mineralnæringen er en viktig næring for Norge, med over 5 000 årsverk og en omsetning på over 12 mrd. kroner.

I mange deler av Norge kan utvinning av mineraler føre til økt aktivitet, økt verdiskaping og lønnsomme arbeidsplasser.

Mineralressursene må forvaltes slik at de bidrar til utvikling av en bærekraftig og verdiskapende mineralnæring til det beste for samfunnet. Næringen bør tilstrebe å være blant verdens mest miljøvennlige, og aktive i å ta i bruk fremtidsrettede løsninger.

Det finnes knapt et produkt som fungerer uten mineraler som nødvendig innsatsfaktor. Og det er vanskelig å se for seg både plast, papir, solceller og nye og bedre batterier uten økt bruk av mineraler. Mindre fattigdom og økt levestandard i verden øker behovet for mineraler. Fjell-landet Norge er rikt på mineraler. Antagelig er det også tilfellet for det fjellet som ligger under vann – på havbunnen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener at dersom mineralnæringen skal vokse og utvikle seg er det viktig at ressursene blir kartlagt og nødvendige løyver gitt til gruvedrift. Stortinget har vedtatt endringer i plan- og bygningsloven – jf. Innst. 181 L (2016–2017), Lovvedtak 56 (2016–2017) – der flere endringer vil komme mineralnæringen direkte til nytte.

Komiteen viser til brev (vedlagt) fra næringsministeren datert 1. mars 2017, der det fremgår at regjeringen har besluttet å sette i gang en helhetlig og grundig prosess med å evaluere mineralloven. Komiteen imøteser regjeringen sin gjennomgang av mineralloven, og eventuelle lovendringsforslag.

Komiteen imøteser i denne sammenheng også regjeringen sitt arbeid med å få på plass regelverk for mineralutvinning til havs.

Komiteen viser til at Stortinget fikk vedtatt landets første minerallov i 2009, jf. Ot.prp. nr. 43 (2008–2009), Innst. O. nr. 89 (2008–2009), Besl. O. nr. 94 (2008–2009), og vil understreke at evalueringen bør se loven i et ressursperspektiv, gjerne sammenlignet med petroleumsloven.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er glade for at Høyre og Fremskrittspartiet i havstrategien har varslet at de ønsker å få på plass et regelverk for mineralutvinning til havs, og på den måten følger opp Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag om dette i høstens statsbudsjett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Norge antas å inneha mineralverdier for ca. 2 500 mrd. kroner – noe som kan gjøre dette feltet til en vekstnæring. Bergverksnæringen må utvikles på en slik måte at hensynene til lønnsomhet, sysselsetting, lokal verdiskaping, lokal kompetanseutvikling og miljø blir ivarettatt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på viktigheten av å kartlegge mineralressursene i Norge og jobbe strategisk for at mineralnæringen skal vokse. Disse medlemmer understreker viktigheten av at verdiskapingen i mineralnæringen også kommer berørte lokalsamfunn til gode.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil flytte ansvaret for mineralnæringen fra Nærings- og fiskeridepartementet til Olje- og energidepartementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det er viktig med en god balanse mellom utvikling av varige arbeidsplasser innenfor mineralnæringen og hensynet til miljø og lokalsamfunn. Mineraler er en ikke-fornybar ressurs som vi må ta vare på for framtidige generasjoner. Flertallet vil kartlegge mineralressursene i Norge, både til lands og på sokkelen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen Stoltenberg II igangsatte en storstilt satsing på næringen; fikk på plass en minerallov, en mineralstrategi og en meget omfattende kartlegging av Norges mineralressurser. Disse medlemmer viser til at kun 49 pst. av landarealet i Norge er kartlagt. En komplett kartlegging er av stor betydning for fremtidig verdiskaping og arbeidsplasser over hele landet.

Det er etter disse medlemmers sin oppfatning uforståelig at Høyre og Fremskrittsparti-regjeringen kan prioritere 25 mrd. kroner i skatteutt, men ikke 25 mill. kroner til å sikre mineralkartlegging over hele landet. Disse medlemmer viser til Fraser Index, som rangerer land etter attraktivitet for mineralnæringen. I 2013 var Norge rangert som nummer 10, mens vi i 2017 er nede på en 19. plass. Disse medlemmer ber regjeringen ta dette signalet fra næringen på alvor.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet peker på at mineralkartlegging er en viktig del av NGUs kjernevirksomhet. I 2015 brukte NGU om lag 49 mill. kroner til mineralressurskartlegging. I 2016 har NGU brukt om lag 19 mill. kroner til mineralressurskartlegging, og i 2017 har NGU foreløpig planlagt å bruke om lag 25 mill. kroner til dette formålet. Mineralkartlegging er imidlertid etter disse medlemmers mening ikke alene tilstrekkelig for å skape vekst i mineralnæringen. Skal mineralnæringen vokse og utvikle seg er det ikke kartlegging av ressurser som har vært flaskehalsen, det er antall igangsatte prosjekter som bremser næringens utvikling. Disse medlemmer viser til at det under den forrige regjeringen var betydelig beslutningsvegring. Under denne regjeringen er det gitt løyver til gruvedrift i Engebø, Nussir og Nasafjellet. Denne regjeringen har i betydelig større grad enn den forrige gitt medhold til kommunale planer som har fått innsigelser av fylkesmannen. I tillegg er planprosesser forenklet og forbedret for å redusere saksbehandlingstiden og forbedre håndteringen av innsigelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker betydningen av lokal forankring og sameksistens. Det er etter disse medlemmers oppfatning avgjørende at kommunene har gode incentiver for tilrettelegging og at verdiskapingen kommer lokalsamfunnet til gode.

Direktoratet for Mineralforvaltning bør etter komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet sitt syn vurdere å kartlegge og opprette et samarbeid med kommuner som er positive til mineralvirksomhet, for å forenkle næringens betingelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at mineralloven har regler for å sikre samiske interesser. Loven fastsetter at forvaltning og bruk av mineralressurser skal skje på en måte som ivaretar hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv. Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Disse reglene gjelder generelt for hele landet, og har betydning i alle områder med samiske interesser. Disse medlemmer vil påpeke at sikringen av samiske rettigheter må være en del av evalueringen, og at samiske interesser må involveres tidlig og grundig.

Komiteen viser til at de miljømessige målene for mineralnæringen innebærer at ressursuttaket ikke er en fornybar ressurs, og at næringen må ta særskilte hensyn til økosystemene rundt virksomheten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har høye ambisjoner for næringens bærekraft og understreker målet fra mineralstrategien om at den skal være blant verdens mest miljøvennlige og med framtidrettede løsninger.

Komiteen registrerer at regjeringen har åpnet opp for at næringen kan deponere avfallsmasse i sjøen under streng miljøovervåking.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er satset på et forskningsprosjekt for perioden 2014–2019 som skal bidra til mere kunnskap om deponering og hvordan sjødeponi kan kombineres med annen næringsaktivitet, for eksempel sjømatnæringen.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener likevel det med dagens kunnskap skal være forbud mot sjødeponi.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at valg av deponiløsning må avgjøres på bakgrunn av en grundig og faktabasert vurdering av påvirkning på naturmiljøet, kostnader og mulige konsekvenser for annen næringsvirksomhet og andre interesser. Ved nye søknader om tillatelser til mineralsk aktivitet mener disse medlemmer at det må stilles krav om at de ulike alternativene for deponiløsning konsekvensutredes, slik at alle relevante faglige vurderinger fremkommer før beslutning tas.

Videre mener disse medlemmer at det må igangsettes et arbeid for å utrede mulighetene for å redusere deponeringsbehovet ved framtidig utvinning av mineralressurser.

Disse medlemmer legger til grunn at det settes strenge miljøkrav til de enkelte tillatelser som gis, og at regjeringen påser at miljø- og ressurstilstanden overvåkes nøye der hvor det blir gitt tillatelser. Videre legges til grunn at man trekker tilbake tillatelser hvis overvåkingen overskrider fastsatte grenseverdier for miljø- og ressursgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener det skal settes krav til gruveselskap om å opprette miljøfond

for å sørge for opprydding etter gruvedrift. Videre mener disse medlemmer at det skal være forbudt med fjorddeponi av gruveavfall.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, mener det ikke er nødvendig med en særskilt 21-prosess for mineralnæringen. Næringen er oversiktlig, og kunnskap og koordineringsbehov kan dekkes gjennom de ordinære virkemidlene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti viser i denne forbindelse til regjeringen sin industrimelding, der det varsles en Prosess 21 der et bredt utvalg av aktører skal gi råd og anbefalinger om hvordan vi best kan få til en utvikling i retning av mindre utslipp fra prosessindustrien i 2050. Resultater fra dette arbeidet vil også kunne være relevant for mineralnæringen.

Selv om den norske mineralnæringen er oversiktlig, vil komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreke den rivende teknologiske utviklingen innen tverrgående og muliggjørende teknologier, som bio-, nano-, informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at denne utviklingen og de høye miljøambisjonene gjør en 21-prosess ønskelig og nødvendig. Disse medlemmer viser til at brevet fra næringsministeren av 1. mars 2017 ikke adresserer næringens kompetansebehov, internasjonale behov eller verdikjedeperspektivet. I sum er det etter disse medlemmers oppfatning behov for en helhetlig gjennomgang og et nytt løft for næringen.

Derfor fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et nytt krafttak for mineralnæringen, som adresserer følgende elementer:

- En evaluering av mineralloven
- Plan for å fullføre kartleggingen av mineralforekomster, i det minste i tråd med målsetningen fra mineralstrategien om at 75 pst. av landet skal kartlegges med avansert utstyr
- Konkrete tiltak for å styrke forutsigbarheten i saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden

- Styrking av forvaltningen for å ivareta miljøkrav, samiske rettigheter og veiledning av kommunene.
- Tiltak for FoU for redusert miljøavtrykk
- Strategi for økt utnyttelse og bearbeiding av mineraler i Norge
- En gjennomgang av dagens situasjon og fremming av nødvendige tiltak for å styrke rekruttering og utdanning til næringen.
- Utarbeide en strategi for strengere internasjonale miljøkrav til utvinning av mineralressurser»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en 21-prosess for en samordnet FoU-strategi mellom myndigheter, næring og forskning.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener det bør satses på høyest mulig grad av resirkulering og gjenbruk av mineraler, blant annet gjennom såkalt urban mining, og vil at det igangsettes tiltak for å få oversikt over metallinnhold på gamle søppelfyllinger. Disse medlemmer støtter økt forsknings- og utviklingsarbeid for å utnytte restråstoff i mineraler, som for eksempel malm. Disse medlemmer vil også forby sjødeponi ved gruvedrift. Utbygging av mineralnæringen bør ikke skje på bekostning av viktige arealer for samisk reindrift.

Disse medlemmer mener ny utvinning av mineraler bør skje under strenge miljøkrav og samtidig komme fellesskapet og lokalsamfunnene til nytte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det bør opprettes et statlig mineralselskap som kan bidra til det. Et statlig eierselskap vil kunne bidra gjennom utvikling av teknologi i tråd med norske naturvern hensyn, og samtidig skape verdier og arbeidsplasser nasjonalt og lokalt.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener at ved ny utvinning av mineraler bør mineralene graderes ut i fra behovet for utvikling av ny teknologi, der de mest etterspurte mineralene for å bygge ny teknologi i tråd med Paris-avtalen skal ha prioritet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen satse mer på resirkulering og gjenbruk av mineraler, blant annet gjennom

økt FoU og ved å kartlegge og bruke mineraler fra søppelfyllinger.»

«Stortinget ber regjeringen forby sjødeponi ved gruvedrift.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et statlig mineralseksjon som kan bidra til at det tas hensyn til miljø og lokalsamfunn ved ny utvinning av mineraler.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at malm, mineraler, pukk, grus, sand og naturstein er geologiske naturressurser på linje med olje, gass og vannressurser. Dette medlem prioriterer miljøvennlige løsninger for næringsutvikling og mener det er behov for en strategi for mineralressurser i Norge som gir en bærekraftig ressursutnyttelse, samtidig som den stimulerer til denne utviklingen.

Gruvedrift medfører ofte ulemper for berørte lokalsamfunn. Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti vil gi berørte kommuner kompensasjon for dette gjennom en ressursavgift. I tillegg vil disse medlemmer sette av nødvendige midler på fond som skal dekke opprydding dersom gruvedriften innstilles.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen lage et regelverk som sikrer at mineralutvinning skjer på en bærekraftig måte.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en lokal ressursavgift for å kompensere kommuner som opplever ulemper som følge av gruvedrift, og innføre avgift på gruveavfall.»

«Stortinget ber regjeringen stille krav til gruveselskaper om å sette av nødvendige midler til opprydding i et miljøfond.»

«Stortinget ber regjeringen forby fjordeponi.»

«Stortinget ber regjeringen tilbakeføre masse i nedlagte gruver, og stille strenge krav om rensing eller sikring mot avrenning for masser som likevel legges som landdeponi.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen lage en nasjonal strategi for geologiske mineralressurser.»

«Stortinget ber regjeringen redusere avfallsmengden fra gruver og sørge for at kun faglig tilfredsstillende deponiløsninger på land aksepteres.»

Komiteen viser for øvrig til næringsministerens brev i saken, og har ellers ingen merknader.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et nytt krafttak for mineralnæringen, som adresserer følgende elementer:

- En evaluering av mineralloven
- Plan for å fullføre kartleggingen av mineralforekomster, i det minste i tråd med målsetningen fra mineralstrategien om at 75 pst. av landet skal kartlegges med avansert utstyr
- Konkrete tiltak for å styrke forutsigbarheten i saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden
- Styrking av forvaltningen for å ivareta miljøkrav, samiske rettigheter og veiledning av kommunene.
- Tiltak for FoU for redusert miljøavtrykk
- Strategi for økt utnyttelse og bearbeiding av mineraler i Norge
- En gjennomgang av dagens situasjon og fremming av nødvendige tiltak for å styrke rekruttering og utdanning til næringen.
- Utarbeide en strategi for strengere internasjonale miljøkrav til utvinning av mineralressurser

Forslag fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen iverksette en 21-prosedykke for en samordnet FoU-strategi mellom myndigheter, næring og forskning.

Forslag fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen satse mer på resirkulering og gjenbruk av mineraler, blant annet gjennom økt FoU og ved å kartlegge og bruke mineraler fra søppelfyllinger.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen forby sjødeponi ved gruvedrift.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen lage et regelverk som sikrer at mineralutvinning skjer på en bærekraftig måte.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen innføre en lokal ressursavgift for å kompensere kommuner som opplever ulemper som følge av gruvedrift, og innføre avgift på gruveavfall.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen stille krav til gruveselskaper om å sette av nødvendige midler til opprydning i et miljøfond.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen forby fjorddeponi.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen tilbakeføre masse i nedlagte gruver, og stille strenge krav om rensing eller sikring mot avrenning for masser som likevel legges som landdeponi.

Forslag fra Venstre:*Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen lage en nasjonal strategi for geologiske mineralressurser.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen redusere avfallsmengden fra gruver og sørge for at kun faglig tilfredsstillende deponiløsninger på land aksepteres.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 12*

Stortinget ber regjeringen opprette et statlig mineralselskap som kan bidra til at det tas hensyn til miljø og lokalsamfunn ved ny utvinning av mineraler.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:41 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Odd Omland, Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Helga Pedersen, Torstein Tvedt Solberg, Kjell-Idar Juvik, Kåre Simensen, Anna Ljunggren og Martin Henriksen om et nytt krafttak for mineralnæringen – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 25. april 2017

Geir Pollestad

leder

Ove Trellevik

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Nærings- og fiskeridepartementet v/statsråd Monica Mæland til næringskomiteen, datert 1. mars 2017****Dokument 8: 41 S (2016-2017) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Botten, Sivertsen, Juvik, Henriksen, Omland, Pedersen, Simensen, Aasland, Solberg og Ljunggren om nytt krafttak for mineralnæringen**

Jeg viser til brev datert 21. februar 2017 fra Næringskomiteen med oversendelse av Dokument 8: 41 S (2016-2017) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Eirik Sivertsen, Kjell-Idar Juvik, Martin Henriksen, Odd Omland, Helga Pedersen, Kåre Simensen, Terje Aasland, Torstein Tvedt Solberg og Anna Ljunggren om nytt krafttak for mineralnæringen.

(1) "Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et nytt krafttak for mineralnæringen, som adresserer følgende elementer:

- *En evaluering av mineralloven.*
- *En plan for å fullføre kartleggingen av mineralforekomster, i det minste i tråd med målsettingen fra mineralstrategien om at 75 prosent av landet skal kartlegges med avansert utstyr.*
- *Konkrete tiltak for å styrkeforutsigbarheten i saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden.*
- *Styrking av forvaltningen for å ivareta miljøkrav, samiske rettigheter og veiledning av kommunene.*
- *Tiltak for forskning og utviklingen (FoU) for redusert miljøavtrykk.*
- *En strategi for økt utnyttelse og bearbeiding av mineraler i Norge*
- *En gjennomgang av dagens situasjon og fremming av nødvendige tiltak for å styrke rekruttering og utdanning til næringen.*
- *En strategi for strengere internasjonale miljøkrav til utvinning av mineralressurser."*

(2) "Stortinget ber regjeringen iverksette en 21-prosess for en samordnet FoU-strategi mellom myndigheter, næring og forskning".

Det er et potensial for vekst og økt verdiskaping i norsk mineralnæring. Selv om fremtidig vekst også er avhengig av den internasjonale konjunkturutviklingen vet vi at det finnes mineraler for store verdier i norske fjell. Mineraler og metaller inngår i nesten all vareproduksjon og vil være nødvendige innsatsfaktorer i fremtidens teknologi. I tillegg arbeider vi

med å få på plass et regelverk for mineralutvinning til havs og dette vil utgjøre rammene for en mulig fremtidsnæring som potensielt kan bidra til stor verdiskaping.

I 2015 var sysselsettingen i næringen om lag 5500 årsverk og omsetningen ca. 12,5 mrd. kroner, hvorav eksport for ca. 6,5 mrd. kroner. Frem til og med 2012 hadde næringen en positiv trend med økt sysselsetting, omsetning og eksport, avbrutt av en midlertidig nedgang som følge av virkningene av finanskrisen i 2008. I de siste årene har den samlede omsetningen flatet ut.

Mineralloven fastsetter grunnleggende rammer for å drive mineralvirksomhet i Norge, og det er nå syv år siden loven trådte i kraft 1. januar 2010. Jeg har derfor allerede besluttet at Nærings- og fiskeridepartementet skal sette i gang en helhetlig gjennomgang av mineralloven. Vi har startet en grundig prosess slik at oppdragsbeskrivelsen blir godt forankret i mineralnæringen, Direktoratet for mineralforvaltning og Norges geologiske undersøkelse. Vi arbeider ut fra en tidsplan der evaluering kan foreligge i begynnelsen av 2018.

For å sikre en forutsigbar saksbehandling har regjeringen styrket Direktoratet for mineralforvaltning med økt kapasitet og videre satsing på IKT. Direktoratet prioriterer utvikling av tverrfaglig kompetanse for å kunne betjene mineralnæringen best mulig. Bevilgningen til Di- direktoratet for mineralforvaltning er økt fra 21 mill. kroner i 2013 til 40 mill. kroner i 2017 og bemanningen er økt fra 24 til 39 personer i perioden 2013-2016. DMF har planer om å øke kapasiteten med ytterligere seks stillinger i 2017. Vi legger vekt på at etaten skal gi brukerne effektive og gode tjenester.

Mineralkartlegging er viktig for på sikt å utløse ny mineralvirksomhet. For å bidra til distriktsarbeidsplasser har vi prioritert kartlegging i Nord-Norge. Ved utgangen av 2015 var ca. 77 pst. av landarealet i Nord-Norge og ca. 34 pst. av landarealet i Sør-Norge kartlagt. Totalt er 49 pst. av landarealet i Norge kartlagt. I 2015 brukte NGU om lag 49 mill. kroner til mineralressurskartlegging. I 2016 har NGU brukt om lag 19 millioner kroner til mineralressurskartlegging, og i 2017 har NGU foreløpig planlagt å bruke om lag 25 mill. kroner til dette formålet. Kartlegging av geologiske ressurser vil naturligvis fortsette i årene fremover og være en viktig del av NGUs virksomhet.

Mineralkartlegging er ikke alene tilstrekkelig for å skape vekst i mineralnæringen. Vi har stadfestet reguleringsplanen for Nordic Minings planer om utvinning av titanråstoffet rutil fra Engebøfjellet, og i Finnmark har Nussir fått godkjent reguleringsplan for store forekomster av kobber. Dette er de to største mineralprosjektene i Norge på lang tid. I tillegg fikk Elkem i februar 2016 godkjent reguleringsplan for kvartsbrudd i Rana kommune.

Regjeringen har prioritert effektivisering av plan- og bygningsloven og har fremmet en rekke forslag til endring i plan- og bygningsloven som også er viktig for mineralnæringen. Disse er planlagt behandlet av Stortinget 23. februar 2017. Et av forslagene går ut på å legge til rette for tydeligere rammer for oppstarten av planprosessen, med mer forpliktende dialog og tidlige avklaringer. Det er også fremmet forslag om forenklinger i reglene om endring og oppheving av reguleringsplan slik at kommunene i større grad skal kunne anvende et planfaglig skjønn. Forslaget bidrar til å redusere omfanget av ressurskrevende dispensasjonsbehandlinger til fordel for mer forutsigbar arealavklaring gjennom plan.

Regjeringen ser at det er hensiktsmessig at kommunene gjennom sin planlegging får et verktøy som kan synliggjøre mineralressurser med potensiale for fremtidig utvinning. Vi har derfor utarbeidet et forslag om å innføre en hensynssone der det skal tas hensyn til mineralressurser. Det tas sikte på å legge frem dette forslaget for Stortinget i løpet av våren 2017. Det pågår et forsøk i 12 fylker med sterkere samordning av statlige innsigelser, og mange av fagdepartementene har gitt tydeligere føringer for kommunenes planlegging og bruk av innsigelser. Regionalt planforum er styrket som tidlig samrådsarena i kommunale plansaker, og flere konfliktsaker løses tidligere og bedre gjennom dialog.

Mineralnæringen er ikke unntatt miljø- og klimautfordringer og regjeringen har lagt vekt på å stille strenge krav og sikre miljøovervåking. Det er også viktig å arbeide med internasjonale miljøkrav for utvinning av mineralressurser og regjeringen vil fortsette å jobbe med internasjonale krav til mineralnæringen. For eksempel kan det nevnes at det i EU arbeides med å utforme et referansedokument for beste tilgjengelige teknikker (BREF/BAT-dokument) for "management of waste from extractive industries" hvor Norge særlig har vært involvert i å gi innspill til den delen som gjelder sjødeponi.

Vi er opptatt av å legge til rette for et grønt skifte gjennom stadig mer miljøvennlige løsninger. Mineralnæringen er brukere av flere av Forskningsrådets ordninger, både tematiske og generelle, med formål om å redusere næringens miljøavtrykk. Både prosjekter innen Miljøforsk og BIA har som formål å utvikle kunnskap om redusert miljøavtrykk fra nærin-

gen. Aktører fra mineralnæringen bruker blant annet Skattefunn, Brukerstyrt innovasjonsarena, Miljøforsk og Senter for forskningsdrevet innovasjon. I tillegg har Innovasjon Norge gitt støtte til Arenaprogrammet Mineralklynge Nord. Det er også etablert et forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd for sjødeponi knyttet til mineralnæring som har en samlet økonomisk ramme på 28 mill. kroner over 4 år.

Jeg legger til grunn at mineralnæringen får støtte til gode og relevante FoU-prosjekter i Norges forskningsråd. 21-strategier utformes gjerne på bakgrunn av behovet for en konsolidering og prioritering av forskningsinnsatsen, gjerne innenfor områder med større kompleksitet og koordineringsutfordringer. Mineralnæringen er generelt, og i FoU-sammenheng spesielt, en oversiktlig næring i Norge. Det er derfor mye som taler for at koordinering og kunnskapsoverføring er håndterbare gjennom klyngevirkemidler og prosjektmidler, hvor det ofte er flere bedrifter og forskningsmiljøer som står bak. Jeg ser derfor ikke grunnlag for å iverksette en særskilt 21-prosess for mineralnæringen nå.

Regjeringen har en god næringspolitikk overfor mineralnæringen, og satsingen på gode generelle rammebetingelser er også viktig. Regjeringens næringsfremmende skattelettelser, satsing på forenklinger, samferdsel, forskning og innovasjon er like viktig for mineralnæringen som for annen industri. Jeg vil også vise til at regjeringen er i slutfasen i arbeidet med en stortingsmelding om industriens rammevilkår. Mange av temaene som vil bli omhandlet nærmere der, vil naturligvis også ha relevans for mineralnæringen.

Jeg vil avslutningsvis poengtere at evalueringen av mineralloven vil gi et langt bedre samlet grunnlag for å vurdere helheten i mineralpolitikken, og jeg vil komme tilbake med en sak for Stortinget om mineralpolitikken i den sammenheng.

